

A Feldmár Házaspár A Mauthauseni Emlékműnél

A felvétel talán az 1990-es évek végén készült Mauthausenben. A feleségemmel meglátogattuk az emlékművet, amely a koncentrációs tábor áldozatainak emlékére épült. Zoltán fiam fuvarozott oda, és valószínűleg ő fényképezett le minket. A falon több tábla és fénykép látható azokról a zsidó és nem zsidó rabokról, akik Mauthausenben életüket vesztették a holokauszt alatt. Nem ismertem fel egy nevet és fényképet sem, nem találtunk köztük ismerőst. A fal mögött még mindig régi barakkok álltak, a krematóriumból csak a frontális fal maradt meg. Az égetőkamra akkor szűnt meg, amikor Mauthausenba megérkezett az utolsó transzport. Szentkirályszabadján voltam munkaszolgálatban, onnan deportáltak. Éjjel értünk be a mauthauseni koncentrációs táborba, szállást sem kaptunk. Nappal sátrat állítottak, amelyben meghúzódhattunk. Felsorakoztattak minket, és kiválasztották az erősebb férfiakat különböző munkákra. Engem ismét megbíztak az ebédhordással. Az alsó lágerban a politikai ellenségek, kommunisták és orosz foglyok laktak. Ott főzték a kosztot -- répalevest, amelyben a répán kívül nem volt semmi. A levest fémedényekben hordtuk szét a táborban. Szereztem magam mellé egy kollégát, aki kábé olyan erős lehetett, mint én. Mindegyik rab egy merőkanállal kapott a levesből. Az összes sátorban volt egy ember, aki az élelemért volt felelős, és a többieknek ő osztogatta szét a napi adagot. Az egyik lágerban csak tizenkét-tizennégy éves gyerekek laktak. Olyan éhesek voltak, hogy kidöntötték a bajtársam kondérját. Ezért a németek úgy összeverték a haveromat, hogy vérben feküdt, a fejéből és az összes végtagjából dőlt a vér. Rajtam is egy-kétszer végigvágta egy vastag fával. Azt gondoltam, hogy a barátom belepusztul a verésbe, egy fillért nem adtam volna az életéért. A lágerunkban akadt egy zsidó orvos is, aki valahogyan mégis kezelgette a barátomat, aki végül felépült. Aki tehát életre van ítélve, az életben is marad. Ez a haverom most is kint él Izraelben. Nekem is megadatott élni. Egyik napon kimentünk egy másik haverommal vizelni. Egyszer csak látom, hogy a földre zuhan, agyonlőtték mellettem. Úgy húztam el onnan. Mauthausent sikerült valahogyan túlvészelnem. Onnan 1945 februárjában Gurtzkirchenbe [Günskirchen] kerültünk. Egyszer csak kitűzték a fehér zászlót. Több német megszökött. A rabok elszedték a maradék tisztectől a

fegyvereket, és sorban agyonlőtték őket. Kinyitottunk egy hatalmas raktárt, elsőként bementem oda. Ott állt egy őr: 'Vigyázni kell a raktárra, mert a beteg zsidóknak szükségük lesz majd az élelmiszerre.' 'Most törődsz a beteg zsidókkal?!' Ellöktem, kitörtem az ajtót, és kidobáltam az ablakokat. A raktárban rengeteg csokoládé, sűrített tej, sűrített főzelékek, húsok voltak. Az élelmet a Vöröskereszt küldte, de természetesen nem kaptunk belőle semmit. Ledobáltunk a népeknek, amit csak tudtunk. Az volt a baj, hogy az emberek kilencven százaléka tifuszt kapott attól, hogy jóllaktak. Addig nem volt mit enniük, és a hirtelen elfogyasztott nagy mennyiségű ennivalótól megbetegedtek. 1945. május 5-én az amerikai katonák felszabadították a gurtzkürcheni [günskircheni] tábort. Én is megkaptam a tifuszt. A Hörsching táborba szállítottak. A kórházban levetkőztettek anyaszült meztelenre. Sokáig feküdtem eszméletlenül. Csomóban hullott ki a hajam. Egy magyar katona takarított ott. Pesti származású volt, én pedig egy darabig munkaszolgálatos voltam Budapesten. Nem tudom, mit talált rajtam. Hát annak köszönhetem az életemet. Ellátott mindig egy kis fölös élelemmel. Mindenhol takarított, így könnyen hozzájutott. Lassan lábadoztam. A magyar katonának volt egy terve, hogyan jussunk haza. Egy vöröskeresztes autóbust akart ellopní, ugyanis a Hörsching táborban parkoltak a hatalmas röptéren. Egyszer csak jön, mondja: 'Már kinéztem egy autóbust.' Meg is mutatta, nagy vörös kereszt volt rajta és egy vas, amelybe bele kellett kapaszkodni, ha fel akart szállni rá az ember. Csak naftát kellett szerezni. Megtudta, hogy zsidó gyerekek felelősek a hajtóanyagért. Egy bizonyos idő után sikerült egy hordó naftát szereznem, minden nap gurítottam egy darabon, amíg nem jutottam el a buszhoz. Eljött a nagy nap, amikor a haverom szólt nekem: 'Mehetünk, már be is gyújtottam a motort. Vagy jössz velem, vagy maradsz.' Hát nem volt mindegy. Amerikai katonák vigyázták a kifelé vezető utat. Ahogy közeledtünk hozzájuk, az egyik katona felállt és intett, hogy mehetünk, mert a vörös kereszt ott volt az autóbuston. Eljutottunk Linz városába. Engedélyt szerettünk volna szerezni, hogy útközben ne állítsanak meg, mivel az autóbust elloptuk. Érdeklődtünk, mivel tudnánk hazamenni. Felkerestük a magyar konzulátust, ahol azt mondták nekünk, a vonatok tele vannak, és nem tudnak nekünk semmilyen járművet biztosítani. Erre azt feleltem, hogy egy autóbusszal jöttünk ide. A referens felajánlotta, hogy hozzak neki egy névsort, és hazamehetünk. A konzulátus előtt egy magyar csoporttal találkoztunk. Sokan engedélyre vártak, hogy hazamehessenek, és majdnem összetapostak, amikor kijelentettem, hogy íratkozzanak be a névsorba, mert én hazaviszem őket. Körülbelül negyven ember szállt fel az autóbuszra. Egy Karcsai nevű csendőrt is vittünk, aki azt állította, hogy ismerte az édesapámat. Felváltva vezettük a buszt a pesti haverommal. Útközben kétszer is el akarták kobozni a járművet, de mivel nem tudták a sok utast máshol elhelyezni, továbbengedtek. Mindegyik faluban, ahol megálltunk, megraktak élelemmel. A haverommal megbeszéltük, hogy otthon szerzünk engedélyt, és fuvarozással keressük majd a pénzt. Nem is sejtettük, hogy a kommunista rendszer ebben akadályozni fog. Amikor Pozsonyba értünk, megláttam, hogy az utcán az unokatestvérem, Haár Irénke gyalogol a barátnőjével. Ócsáig [Nemesócsa, Zemianska Olca -- a szerk.] sikerült eljutnunk, ott aztán elkobozták tőlünk az autóbust. Én hazatértem Nyékvárkonyra, a barátom meg Pestre.